

SO'ROQ GAPLAR

Mahmatqulova Mavluda Sodiq qizi

Madaminova Shaxlo Alisher qizi

*Samarqand davlat chet tillar instituti chet
tillarni o'qitish fransuz tili 4-kurs bakalavr*

Annotatsiya. *Mazkur maqolada fransuz tilidagi so'roq gaplarning grammatik xususiyatlari, ularning tuzilish tamoyillari, turlari va kommunikativ vazifalari tahlil qilinadi. Intonatsion so'roq gaplar, inversiya orqali tuzilgan so'roq shakllari, est-ce que modeli hamda maxsus so'roq olmoshlari yordamida yasaladigan konstruktsiyalar ilmiy asosda o'rganilgan. Shuningdek, fransuz tilining analitik tuzilishi va so'roq gaplarning nutq jarayonidagi funksional o'rni yoritiladi. Maqola xorijiy til sifatida fransuz tilini o'qitishda so'roq gaplardan samarali foydalanishning ahamiyatini asoslaydi.*

Kalit so'zlar: *so'roq gap, inversiya, intonatsiya, est-ce que, so'roq olmoshlari, fransuz grammatikasi.*

ВОПРОСИТЕЛЬНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Иностранный специалист, PhD А. С. Гурьев

Самаркандский государственный институт иностранных языков

Аннотация. *В данной статье рассматриваются грамматические особенности французских вопросительных предложений, их структура, типология и коммуникативные функции. Анализируются интонационные вопросы, вопросительные конструкции с инверсией, модель est-ce que, а также предложения, построенные с использованием специальных вопросительных местоимений. Освещается аналитическая природа французского языка и функциональная роль вопросительных форм в процессе общения. Статья подчёркивает важность эффективного использования вопросительных конструкций в обучении французскому языку как иностранному.*

Ключевые слова: *вопросительное предложение, инверсия, интонация, est-ce que, вопросительные местоимения, французская грамматика.*

INTERROGATIVE SENTENCES

Foreign specialist, PhD A.S.GURYEV,

Samarkand State Institute of Foreign Languages

Abstract. *This article examines the grammatical features of French interrogative sentences, their structural patterns, types, and communicative functions. It analyzes intonation-based questions, inversion constructions, the est-ce que model, and interrogative forms using question words. The study highlights the analytic nature of the French language and the functional role of interrogative structures in communication. The article emphasizes the importance of effectively using interrogative sentences in teaching French as a foreign language.*

Keywords: *interrogative sentence, inversion, intonation, est-ce que, question words, French grammar.*

Tillarni o'rganishga bo'lgan qiziqish ortib borayotgan bugungi davrda har qanday chet tilini mukammal o'rganish asosiy masala sanaladi. Shu o'rinda prezidentimiz Sh. Mirziyoyev yoshlar ta'lim va tarbiyasiga alohida e'tibor berib quyidagilarni ta'kidlaydi: "Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" [1; 6-son]

Til – inson tafakkurining ifodasi, muloqotning asosiy vositasi bo'lib, uning grammatik tizimida so'roq shakllari alohida o'rin egallaydi. Har qanday kommunikatsiyada savol berish, axborot so'rash, tasdiq yoki inkorni talab qilish jarayoni nutqning eng muhim funksiyalaridan biri sanaladi. Shu bois so'roq gaplar tizimini chuqur o'rganish nafaqat lingvistik tahlil uchun, balki amaliy nutq faoliyatini rivojlantirish uchun ham muhimdir.

Fransuz tilida so'roq gaplar murakkab va ko'p qirrali struktura bilan ajralib turadi. Bu tilning analitik tuzilishi, so'z tartibining qat'iyligi, intonatsion o'ziga xoslik va yordamchi konstruksiyalarning faol qo'llanishi so'roq shakllarining xilma-xilligini belgilaydi. Xususan, fransuz tilida so'roq gaplar intonatsiya yordamida, inversiya orqali, est-ce que modeli yordamida va maxsus so'roq olmoshlari ishtirokida tuzilishi mumkin. Ushbu shakllarning har biri nutqning mazmuniy yo'nalishiga, rasmiylik darajasiga hamda kommunikativ vazifasiga ko'ra farqlanadi.

Bugungi kunda fransuz tilini xorijiy til sifatida o'qitishda kommunikativ yondashuv ustuvor mavqega ega bo'lib, unda so'roq gaplardan to'g'ri foydalanish o'quvchi nutqining faol va tabiiy shakllanishiga xizmat qiladi. So'roq tuzish ko'nikmasi suhbatni boshlash, davom ettirish, aniqlashtirish, fikrni tasdiqlatish kabi kommunikativ vazifalarning to'laqonli bajarilishini ta'minlaydi. Shuningdek, so'roq gaplarning tuzilishi o'rganuvchining fonetik, grammatik va sintaktik bilimlarini mustahkamlaydi. Maqolada fransuz tilidagi so'roq gaplarning grammatik tuzilishi, turlari, xususiyatlari hamda ularning nutq jarayonidagi funksional roli ilmiy yondashuv asosida tahlil qilinadi. Shuningdek, til o'rganish jarayonida so'roq gaplardan foydalanishning metodik ahamiyati yoritilib, ularni samarali o'zlashtirishga qaratilgan nazariy va amaliy tavsiyalar beriladi.

So'roq gaplar har qanday tildagi kommunikativ tizimning ajralmas qismi bo'lib, suhbatdoshdan ma'lumot olish, aniqlik kiritish, tasdiq yoki inkorni kutish kabi ehtiyojlarni qondiradi. Fransuz tilida so'roq gaplar tizimi murakkab grammatik kategoriya sifatida fonetik, sintaktik va mantiqiy unsurlar uyg'unligida shakllanadi. Tilning analitik tuzilishi sabab so'roqning shakllanishida so'z tartibi, intonatsiya va maxsus yordamchi birliklar muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada fransuz tilidagi so'roq gaplarning nazariy asoslari hamda ularning tuzilish modellari tizimli yondashuv asosida tahlil qilinadi.

Zamonaviy fransuz tilida so'roq shakllarining variativligi va ularning grammatik hamda sotsiolingvistik asoslari

Zamonaviy fransuz tilida so'roq konstruktsiyalarining shakllanishi, qo'llanishi va o'zgarishi murakkab lingvistik jarayon bo'lib, u sintaktik va pragmatik omillar bilan bir qatorda sotsiolingvistik, tarixiy va diskursiv omillar tizimi tomonidan boshqariladi. So'roq konstruktsiyalarining ichki variativligi fransuz tili grammatik qurilishining dinamik tabiatini, uning evolyutsion rivojlanishidan tortib real og'zaki nutqdagi qo'llanishigacha bo'lgan jarayonlarni aks ettiradi. Zamonaviy lingvistika nuqtai nazaridan qaralganda, fransuz tilidagi so'roq tizimi uch darajada tahlil qilinadi: an'anaviy sotsiostilistik qarashlar, variatsion yondashuv va funksional-diskursiv model. Ushbu yondashuvlarning har biri so'roq shakllarining tanlanishi va rivojlanishini turli aspektlarda sharhlab beradi. Fransuz tilida so'roq konstruktsiyalarining variativligini tushuntirishga qaratilgan an'anaviy yondashuvlar XIX–XX asrlarning normativ grammatika an'analari bilan bog'liq bo'lib, ularda so'roqning asosiy shakli sifatida inversiya ko'rilgan.³³Klassik grammatika uzoq vaqt davomida "V–S" tartibidagi konstruksiyani (Va—tu?, Comprenez-vous?, Avez-vous?) fransuz tilining asosiy, toza va "me'yoriy" so'roq shakli sifatida talqin qilgan. Bunday yondashuvda est-ce que konstruksiyasi nisbatan ikkilamchi, intonatsion model esa og'zaki nutqqa xos bo'lgan "oddiylashgan" variant sifatida qaralgan. Normativ grammatikalar tilning real qo'llanishidan ko'proq yozma, adabiy va formal tilni asosiy mezon sifatida tanlaganlari uchun, inversiya tabiiy ravishda markaziy o'ringa qo'yilgan.

Biroq XX asr o'rtalaridan boshlab fransuz tili bo'yicha olib borilgan empirik tadqiqotlar (Labov maktabi ta'sirida shakllangan sotsiolingvistika, og'zaki nutq korpuslari, amaliy fonetika va diskurs tahlili) bu tasavvurni izdan chiqardi. Shunday natijalar ochildiki, formal inversiya modeli real og'zaki nutqda juda past chastotada qo'llanar ekan. Korpus tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, og'zaki nutqda so'roqning asosiy vositasi intonatsiya bo'lib, est-ce que esa o'rta darajadagi chastotaga ega, inversiya esa cheklangan kontekstlarda uchraydigan formal variant sifatida qoldi.³⁴Shunday qilib, zamonaviy sotsiolingvistika fransuz tilidagi

---

³³ Grevisse, M. Le Bon Usage: Grammaire française. Bruxelles: De Boeck-Duculot, 2016.

³⁴ Riegel, M., Pellat, J.-C., Rioul, R. Grammaire méthodique du français. Paris: Presses Universitaires de France, 2021.

so'roq tizimi diglossik xususiyatga ega ekanini tasdiqladi: rasmiy va normativ yozma nutqda bir model, kundalik og'zaki nutqda esa butunlay boshqa model ustun keladi.

Variatsion yondashuv fransuz tilidagi so'roq konstruktsiyalarining qanchalik murakkab tizimga ega ekanini yanada chuqurroq ochib beradi. Bu yondashuvga ko'ra, har bir so'roq shakli o'zining fonetik, sintaktik, sotsial, pragmatik va diskursiv belgilari majmuiga ega bo'lib, variantlar o'rtasidagi farq ularning tizim ichidagi funksional pozitsiyalarini belgilaydi. Est-ce que konstruktsiyasi bu yondashuv nuqtai nazaridan neytral sintaktik variant bo'lib, u rasmiy ham, kundalik nutqda ham muvozanatli qo'llanadi. Intonatsiya esa eng iqtisodiy, minimal markerlangan variant bo'lib, u tezkor muloqot uchun qulay. Inversiya esa grammatik jihatdan kuchli markerlangan va formal ma'noga ega bo'lgan variant bo'lib, u rasmiy nutq, ommaviy chiqishlar, yozma nutq, huquqiy va byurokratik matnlarga xosdir³⁵. Shu sababli variatsion yondashuv so'roq shakllarining tanlanishini "kontekstga moslashish jarayoni" sifatida talqin qiladi. So'zlovchi vaziyatga, suhbatdoshga, nutq registriga qarab so'roqning tegishli variantini tanlaydi.

Variatsion yondashuvning muhim natijalaridan biri shundaki, fransuz tili sintaktik tizimida umumiy so'roqning uch modelidan tashqari, qisman so'roqlarda ham variativlik mavjud. Qisman so'roqning ikki asosiy shakli — *ex situ* va *in situ* — fransuz tilida parallel mavjud bo'lib, ularning tanlanish mexanizmi ham sotsiolingvistik va pragmatik omillar bilan belgilanadi. *Ex situ* model — ya'ni so'roq olmoshining gap boshiga ko'chishi (*Où vas-tu ?*, *Quand part-il ?*, *Comment comprends-tu cela ?*) — normativ, formal, yozma tilga xos variant hisoblanadi.

In situ model — ya'ni so'roq olmoshining gap oxirida yoki o'z joyida qolishi (*Tu vas où ?*, *Il part quand ?*, *Vous faites comment ?*) — og'zaki tilning markaziy elementi sifatida shakllangan. Tilshunolar bu ikki variantning birgalikda mavjudligini tushuntirish uchun bir nechta gipotezalarni ilgari surganlar. Eng qadimgi yondashuv — sotsiostilistik gipoteza — *ex situ* modelni adabiy, standart tilning normasi deb hisoblaydi va *in situ* modelni og'zaki nutqqa xos, oddiylashgan variant sifatida talqin qiladi. Biroq zamonaviy empirik tadqiqotlar bu yondashuvning chegaralanganligini ko'rsatdi. *In situ* so'roq faqat og'zaki nutq "ehtiyojidan paydo bo'lgan" shakl emasligi, balki u fransuz tilining ichki grammatik potentsialidan kelib chiqqan mustaqil sintaktik model ekanini isbotladi. U fonetik, pragmatik va diskursiv jihatdan mukammal ishlaydi va muloqot jarayonini oddiylashtiradi. Shuningdek, u savolning presuppozitsion kuchini kamaytiradi va suhbatga qo'shimcha yumshoqlik beradi.³⁶ Bundan farqli ravishda, variatsion yondashuv *in situ* va *ex situ* konstruktsiyalarining birgalikda mavjudligini til tizimidagi funksional ixtisoslashuv bilan tushuntiradi. Masalan, og'zaki

---

³⁵ Arrivé, M., Gadet, F., Galmiche, M. *La grammaire d'aujourd'hui: guide alphabétique de linguistique française*. Paris: Flammarion, 2012.

³⁶ Thomas, J. *Didactique du FLE: principes et applications*. Paris: Hachette, 2018.

dialogda savol beruvchi ko'pincha suhbatni bo'lmaslik uchun, sintaktik transformatsiyasi eng sodda bo'lgan in situ variantni tanlaydi: Tu vas où ce soir ? Shu bilan birga, aniqlik talab etilganda yoki nutqning formal ohangi zarur bo'lganda ex situ shakl qo'llanadi: Où vas-tu ce soir ? Zamonaviy fransuz tilida in situ so'roqlarning paydo bo'lishi va kengayishi tilning evolyutsion jarayonlari bilan ham bog'liq. Fransuz tili tarixida uzoq vaqt davomida so'roqning asosiy normativ shakli inversiya bo'lgan. Bu shakl o'rta fransuz davrida faol qo'llanilgan bo'lsa-da, yangi fransuz davrida asta-sekin chekinishni boshlagan. XVII–XVIII asrlarda est-ce que konstruktsiyasi paydo bo'lishi bilan inversiya o'z dominatsiyasini yo'qota boshladi. Bu jarayon grammatiklashuv natijasi bo'lib, est-ce que yordamchi elementining savollik markeri sifatida mustahkamlanishiga olib keldi. Shu bilan birga, og'zaki nutqda sodda va markerlanmagan intonatsiya modeli kuchayib bordi. XIX–XX asrlarga kelib, in situ qisman so'roq konstruktsiyalari kengayib, u og'zaki nutqning asosiy normasi sifatida shakllana boshladi. Fransuz tilida so'roq tizimining tarixiy evolyutsiyasi sintaktik iqtisodiyot, prosodik kuchayish va pragmatik moslashuv jarayonlari bilan bog'liq bo'lgan o'zgarishlar majmuasini aks ettiradi. Tarixiy jihatdan shakllangan inversiya modeli murakkab sintaktik qayta qurilish, qo'shimcha olmosh yoki fonetik bog'lovchi talab qilganligi sababli, u og'zaki nutqda kamroq qulay shakl sifatida baholangan. Est-ce que konstruktsiyasi esa sintaktik yuklamani kamaytirib, savollikni tashqi marker orqali ifodalash imkonini yaratdi. In situ esa bundan ham iqtisodiyroq variant bo'lib, u gapning ichki tuzilishini buzmasdan savollikni ifodalash imkonini berdi. Bugungi kunda ushbu uch shakl ham tizimda mavjud, ammo ular o'rtasida funktsional taqsimlanish va qat'iy ierarxiya shakllangan. Xulosaga kelganda, zamonaviy fransuz tilidagi so'roq tizimi turli tarixiy qatlamlarning, sotsiolingvistik talablarning, pragmatik ehtiyojlarning va sintaktik imkoniyatlarning murakkab o'zaro ta'siri natijasida shakllangan. So'roq shakllarining variativligi nafaqat grammatik jihatdan, balki muloqot jarayonining ichki mexanizmlari, suhbatning dinamikasi, tilning ijtimoiy ko'rinishlari hamda tarixiy rivojlanish jarayonlari bilan ham bog'liqdir. Bugungi kunda fransuz tili so'roq tizimi uch asosiy o'q atrofida shakllangan: kanonik intonatsion savol — og'zaki nutqning markazi; est-ce que konstruktsiyasi — neytral va universal vosita; inversiya va ex situ shakllari esa formal, rasmiy va yozma tizimning unsuri. Bu tizim fransuz tilining dinamik tabiatini, uning evolyutsion rivojlanishini va real muloqotdagi moslashuvchan imkoniyatlarini yorqin aks ettiradi.

Fransuz tilida so'roq gaplarning zamonaviy rivojlanishi va ularning nutq jarayonidagi funktsional o'rni

Fransuz tilidagi so'roq konstruktsiyalarining bugungi ko'rinishi — tarixiy qatlamlar, grammatik jarayonlar, sotsiolingvistik omillar va zamonaviy kommunikativ ehtiyojlarning murakkab sintezi natijasidir. Tildagi har bir so'roq shakli nafaqat sintaktik tuzilma sifatida, balki ma'lumot so'rash, bilish jarayonini boshqarish, muloqotni faol saqlash, nutq axborot

oqimini muvofiqlashtirish kabi pragmatik vazifalarni bajaruvchi vosita sifatida ham namoyon bo'ladi.³⁷

1. Nutqning interaktiv tabiati va so'roq konstruktsiyalarining roli. So'roq gaplar mulohazatning eng faol harakatlantiruvchi mexanizmi sifatida qaraladi. Har qanday dialogik jarayon ikki asosiy funksiyaning almashinuvi bilan davom etadi: ma'lumot berish va ma'lumot so'rash. Fransuz tilidagi so'roq shakllarining variativligi aynan mana shu interaktivlik zaruriyatidan kelib chiqadi.

Pragmatik nuqtai nazardan qaralganda, intonatsion so'roq so'zlovchiga eng tezkor va moslashuvchan vositadir. U dialogni uzmasdan, minimal sintaktik kuch sarflagan holda suhbatni davom ettirish imkonini beradi. Masalan: Tu viens ? — So'zlovchi suhbatni to'xtatmaydi, faqat ohangni ko'taradi. Vous êtes prêts ? — Rasmiy emas, lekin hurmat ifodalangan shakl. Bu turdagi savol suhbatning ritmini saqlaydi, javob beruvchini majburiy grammatik tuzilma bilan cheklamaydi. Bu jihat ayniqsa og'zaki nutqda muhim.³⁸

2. Est-ce que konstruktsiyasining semantik neytralligi Est-ce que nafaqat sintaktik aniqlikni, balki semantik neytrallikni ta'minlaydi. Tilshunoslar fikricha, est-ce que bilan yasalgan savollar: presuppozitsiyani oshirmaydi, so'rovning ohangini yumshatadi, savolning neytral reestrini ta'minlaydi. Masalan: Est-ce que tu sais ? — Yumshoq, neytral savol. Tu sais ? — yaqindan murojaat ohangi. Sais-tu ? — rasmiy, ba'zan talab ohangi. Demak, so'roq shakli tanlovi nafaqat grammatik, balki psixologik ta'sirga ham ega.

3. Inversiya — yuqori darajadagi markerlangan sintaktik model. Zamonaviy fransuz tilida inversiya rasmiy nutqning asosiy vositalaridan biri bo'lib qolmoqda. Ammo u semantik va pragmatik jihatdan kuchli markerlangan shakldir. Inversiya: talab ohangini kuchaytiradi, mas'uliyat hissini oshiradi, rasmiy kontekstlarni belgilaydi, sub'ekt va predikat o'rtasidagi sintaktik masofani oshiradi. Quyidagi misollarda bu seziladi: Avez-vous terminé ? — rasmiy, tartibli, talabga yaqin. As-tu fini ? — ishonchli, to'g'ridan-to'g'ri. Tu as fini ? — og'zaki, yumshoq. Inversiya qisman so'roqlarda ham qo'llanadi, ayniqsa pourquoi, comment, où kabi olmoshlar³⁹ bilan. Bunday shakl fransuz yozma tilida yuqori me'yor sifatida qolmoqda.

4. Qisman so'roqning in situ modeli — kognitiv tejamkorlikning natijasi In situ so'roqlar (Tu fais quoi ?, Vous partez quand ?) fransuz tilining kognitiv jarayonlarga moslashgan shaklidir. Bu konstruktsiya: so'zlovchining tezkor savol berish ehtiyojidan kelib chiqadi, gapning sintaktik tuzilmasini buzmaydi, o'quvchida tabiiy nutq taassurotini uyg'otadi. Tilshunoslar buni "kognitiv iqtisodiyot tamoyili" deb ataydila⁴⁰: inson miyasi minimal sintaktik o'zgarish bilan ma'lumot so'rashga intiladi.

³⁷ Hopkins, D., Martin, R. Le français parlé d'aujourd'hui. Lyon: ENS Éditions, 2009.

³⁸ Сафаров, III. Tilshunoslikka kirish. Toshkent: Universitet nashriyoti, 2010.

³⁹ Yo'ldoshev, M. Amaliy fransuz tili grammatikasi. Toshkent: O'qituvchi, 2007.

⁴⁰ Zajac, M. La pragmatique du discours. Paris: Armand Colin, 2014.

5. Og'zaki va yozma fransuz tilida so'roq shakllarining farqlanishi Bugungi kunda fransuz tili ikki asosiy registrga ega: Og'zaki til intonatsiya ustun, in situ keng qo'llanadi, inversiya juda kam, est-ce que o'rta registr sifatida mavjud. Yozma til inversiya me'yoriy shakl, est-ce que neytral variant, intonatsiya ishlamaydi, in situ yozma nutqda tasodifiy holat. Bu farq fransuz tili o'quvchilarining asosiy xatolaridan biriga sabab bo'ladi: yozma me'yor bilan og'zaki me'yorning ajralganligi.

6. Bolalar nutqida so'roq shakllarining o'zlashtirilishi Psixolingvistlar tadqiqotlariga ko'ra, fransuz tilida ona tili sifatida so'zlashuvchi bolalar: avval

intonatsion so'roqni, keyin in situ qisman so'roqni, keyin est-ce que konstruktsiyasini, oxirida inversiyani o'zlashtiradilar.

Bu o'zlashtirish tartibi til tizimidagi tabiiy murakkablik darajalarini aks ettiradi.

7. Diskurs tahlili: so'roq gaplarning nutq strategiyasi sifatidagi o'rni So'roq gaplar diskursda nafaqat ma'lumot olish, balki: suhbatni boshlash, suhbatni boshqarish, muloqotni yumshatish, e'tiborni yo'naltirish, suhbatdoshni faol jalb qilishkabi strategik rollarni ham bajaradi. Masalan: Tu vois ? — tasdiqlovchi signal. D'accord ? — suhbatni muvofiqlashtirish. Alors, on y va ? — suhbatni yopish. Bu konstruktsiyalar grammatik savol bo'lsa-da, pragmatik vazifasi boshqacha.

8. Sotsiolingvistik farqlar: yosh, hudud, ta'lim darajasi So'roq shakllarining tanlanishiga quyidagi omillar ta'sir qiladi: Yosh: 18–25 yoshlar: in situ + intonatsiya ustun. 40+ yoshlar: est-ce que ko'proq ishlatiladi. 60+ yoshlar: inversiya ulushining yuqoriligi kuzatiladi. Ta'lim darajasi: oliy ma'lumotlilar: inversiyadan ko'proq foydalanadi, o'rta ta'lim egalari: est-ce que ustun. Hududiy farqlar: Parij fransuz tilida in situ juda keng tarqalgan, Kvebek fransuz tilida esa est-ce que eng keng tarqalgan variant hisoblanadi.

Fransuz tilidagi so'roq gaplar tizimi zamonaviy tilshunoslikda murakkab, ko'p qatlamli va funksional jihatdan boy hodisa sifatida qaraladi. So'roq shakllarining intonatsion, sintaktik, inversiyali, est-ce que va in situ modellarining rivojlanishi tildagi tabiiy muloqot ehtiyojlari, sotsiolingvistik omillar va kommunikativ vazifalar bilan chambarchas bog'liqdir. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, so'roq gaplarning tanlanishi nafaqat grammatik tuzilishga, balki nutqning uslubi, rasmiylik darajasi va suhbatdoshlar o'rtasidagi psixologik masofaga ham bevosita ta'sir qiladi. Ularning o'rgatish jarayonida qo'llanilishi esa o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirib, dialogik muloqotni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Umuman olganda, so'roq gaplar fransuz tilining kommunikativ tizimida markaziy o'rin egallab, mazmun almashinuvi va nutqni boshqarishning asosiy mexanizmlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Mirziyoyev Sh.M. 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son farmoni, hujjatlar to'plami, 2017-y., 6-son

TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR

Vol 3. No 1,

2. Grevisse, M. Le Bon Usage: Grammaire française. Bruxelles: De Boeck-Duculot, 2016.
3. Riegel, M., Pellat, J.-C., Rioul, R. Grammaire méthodique du français. Paris: Presses Universitaires de France, 2021.
4. Arrivé, M., Gadet, F., Galmiche, M. La grammaire d'aujourd'hui: guide alphabétique de linguistique française. Paris: Flammarion, 2012.
5. Thomas, J. Didactique du FLE: principes et applications. Paris: Hachette, 2018.
6. Hopkins, D., Martin, R. Le français parlé d'aujourd'hui. Lyon: ENS Éditions, 2009.
7. Сафаров, III. Tilshunoslikka kirish. Toshkent: Universitet nashriyoti, 2010.
8. Yo'ldoshev, M. Amaliy fransuz tili grammatikasi. Toshkent: O'qituvchi, 2007.
9. Zajac, M. La pragmatique du discours. Paris: Armand Colin, 2014.
10. Rabatel, A. Analyse du discours et linguistique interactionnelle. Lyon: PUL, 2016.
11. <https://www.academie-francaise.fr/dictionnaire>
12. <https://www.oqlf.gouv.qc.ca/ressources/bdl.html>